Eindrapportage veldraadpleging sport- en beweegaanbod voor mensen met psychische problemen

Auteur: Lars de Winter, Kenniscentrum Phrenos

In opdracht van: Biko Blommestein & Joep Goessens, Kenniscentrum Sport & Bewegen

Versie en datum: Definitieve versie - 29 September 2026

Snel navigeren naar

Overzicht deelnemers veldraadpleging

Kernbevindingen uit de veldraadpleging

Aanbevelingen voor praktijk en beleid

Bijlage 1. Resultaten online survey

Bijlage 2. Resultaten verdiepende interviews

Achtergrond

Kenniscentrum Phrenos heeft, in opdracht van Kenniscentrum Sport & Bewegen, een veldraadpleging uitgevoerd naar de toegankelijkheid en de inzet van sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen.

In deze veldraadpleging hebben we in kaart gebracht wat de ervaringen zijn van het sport- en beweegaanbod bij verschillende belanghebbenden: mensen met psychische problemen zelf en praktijkprofessionals uit de (POH-)ggz, sociaal domein, sportverenigingen en ondernemende sportaanbieders. De uitvraag heeft plaatsgevonden via twee methoden:

1. Een online survey, waarbij een brede groep belanghebbenden input op hoofdlijnen heeft kunnen geven over hun ervaringen en knelpunten bij sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen.
2. Drie online verdiepende groepsinterviews, waarbij we diepgaand hebben uitgewisseld over de ervaringen en geleerde lessen van sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen.

In het bijzonder hebben we ons in de uitvraag gericht op welk aanbod wel en niet goed aansluit en waar knelpunten worden ervaren. In deze eindrapportage delen we de bevindingen uit de veldraadpleging en de aanbevelingen voor praktijk en beleid voor ggz, sociaal domein en sportaanbieders. We geven in deze eindrapportage inzicht hoeveel

mensen hebben deelgenomen aan de veldraadpleging, wat de belangrijkste kernbevindingen zijn die werden gedeeld en welke aanbevelingen we kunnen geven op basis van deze inventarisatie voor praktijk en beleid.

Overzicht deelnemers veldraadpleging

Een overzicht van deelnemers aan de online survey en de groepsinterviews is terug te vinden in *Figuur 1*. In totaal hebben 56 deelnemers de online survey ingevuld en hebben 17 deelnemers meegedaan aan de drie online groepsinterviews. Van de 17 deelnemers aan de groepsinterviews hebben 16 ook de online survey ingevuld.

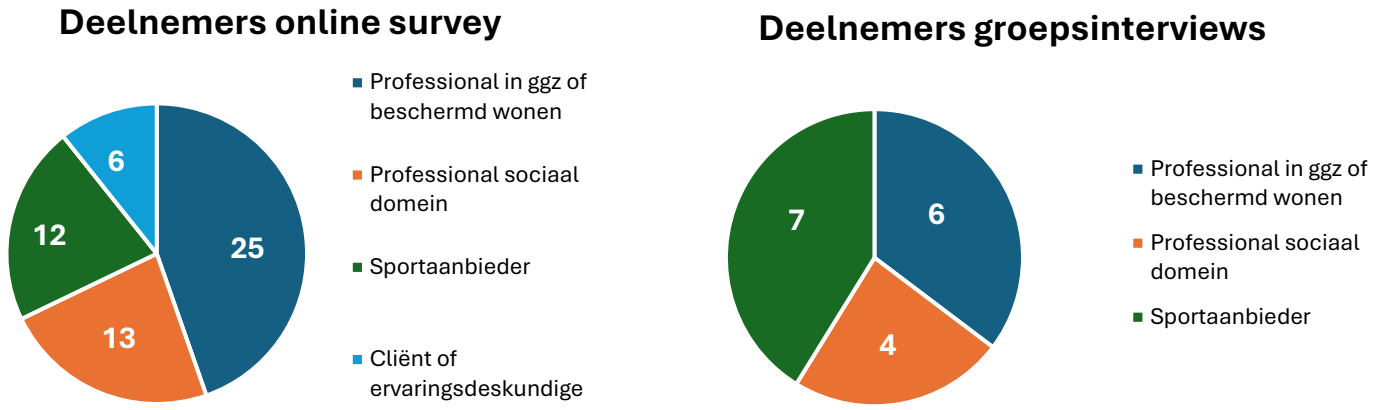
De verdeling van in totaal 57 respondenten uit de online survey en groepsinterviews was als volgt:

- 25 deelnemers zijn praktijkprofessionals uit ggz en beschermd wonen, waarvan één werkzaam is als ervaringsdeskundige in de ggz-praktijk.
- 13 deelnemers zijn praktijkprofessionals uit het sociaal domein en zijn bijvoorbeeld in dienst van gemeenten of welzijnsorganisaties.
- 13 deelnemers zijn werkzaam in sportverenigingen of als private sportaanbieder
- 6 deelnemers zijn in zorg of recent in zorg geweest voor hun psychische problemen.

In de groepsinterviews zijn geen (ex-) cliënten aangesloten geweest, wel één ervaringsdeskundige. Dit kwam voornamelijk omdat de focus van de huidige opdracht zich meer richt op praktijkprofessionals en dat er dus niet actief actie is ondernomen voor een apart groepsinterview met cliënten.

Desalniettemin laat de verdeling een adequaat beeld zien waarbij meerdere perspectieven zijn gehoord, met wel een grotere zwaarte aan ggz-professionals in de balans.

Figuur 1. Overzicht deelnemers per discipline in online survey en groepsinterviews

Kernbevindingen uit de veldraadpleging

De kernbevindingen van de veldraadpleging zijn gebaseerd op de geleverde input uit de online survey en verdiepende interviews. In Bijlage 1 zijn de resultaten van de online survey terug te vinden en in Bijlage 2 de resultaten uit de verdiepende interviews. De resultaten komen voort uit een thematische analyse op basis van de citaten en antwoorden uit de interviews en de survey.

Disclaimer bij het lezen van de kernbevindingen

Bij het lezen van de kernbevindingen is het belangrijk om in ogenschouw te nemen dat de geleverde input voor dit rapport gebaseerd is op een selectieve doelgroep die bekend is vanuit het netwerk van Kenniscentrum Phrenos of Kenniscentrum Sport & Bewegen. Het betreft cliënten en professionals die bovengemiddelde affiniteit hebben met dit onderwerp, hier kennis over hebben en ervaring mee hebben in de uitvoering. Hierdoor geven we geen volledig representatief beeld geeft van de zorg- of sportaanbieder die in brede zin landelijk actief zijn.
In de werving is beperkt gestuurd op representativiteit en diversiteit van perspectieven, het betreft een zogeheten ‘convenience sample’ waarbij de zorgaanbieder is oververtegenwoordigd en het cliëntperspectief is ondervertegenwoordigd in de antwoorden.
Ondanks deze beperkingen is wel degelijk veel informatie aangeleverd die relevante handvatten biedt om op voort te bouwen. In verdere uitwerking en planvorming raden we echter aan dit te blijven toetsen bij relevante veldpartijen op herkenbaarheid en voor draagvlak.

Toegankelijkheid en kwaliteit

Analyse van de **toegankelijkheid** van sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen laat zien dat 14 (25%) respondenten aangaven dat het onvoldoende of niet toegankelijk is, 14 (25%) respondenten gaven aan dat het voldoende toegankelijk is en 28 (50%) respondenten gaven aan dat het redelijk tot volledig toegankelijk is.
We zagen een opmerkelijk verschil in de ervaren toegankelijkheid: de meest gekozen optie van praktijkprofessionals uit ggz of beschermd wonen was ‘voor bijna iedereen toegankelijk’, terwijl dit bij professionals uit sociaal domein ‘onvoldoende toegankelijk’ was en dit bij zowel sportaanbieders als cliënten gelijkwaardig verdeeld was tussen de antwoordopties. Dit geeft dus aan dat zorgaanbieders een positiever beeld hebben over de toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod dan sportaanbieders en cliënten en dat professionals uit sociaal domein een negatiever beeld van de toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod bij deze doelgroep heeft.
In aanvulling op de toegankelijkheid kwam ook naar voren dat de meerderheid van de cliënten (5 van de 6) geen gebruik maakt van sport- en beweegaanbod, terwijl de helft van de cliënten aangeeft hier wel graag gebruik van te willen maken. Hier zit dus ook een kloof tussen motivatie en daadwerkelijk gebruik.

Analyse van de **kwaliteit** geeft aan dat zowel ggz-professionals als professionals uit sociaal domein positief waren over de kwaliteit van sport- en beweegaanbod dat ze leveren: 18 (72%) ggz-professionals en 8 (62%) professionals uit sociaal domein beoordelen de kwaliteit van hun aanbod als redelijk tot zeer goed. Slechts 2 ggz-professionals en geen professional uit sociaal domein beoordeelde de kwaliteit van hun aanbod als onvoldoende. Bij sportaanbieders is ook nog gevraagd in hoeverre behoefte is aan extra ondersteuning in de omgang met mensen met psychische problemen. 75% Van de sportaanbieders gaf aan weinig behoefte of slechts op een aantal onderdelen te hebben. Dit suggereert dat de meerderheid van de sportaanbieders zich zeker voelen in de omgang met de doelgroep en de kwaliteit die ze leveren.
Conclusie: de meerderheid van de professionals beoordeelt de toegankelijkheid en kwaliteit van sport- en beweegaanbod voor mensen met psychische problemen op zijn minst als voldoende. Professionals uit de ggz waren doorgaans positiever dan professionals uit sociaal domein of sportaanbieder. De minderheid van de (ex-)cliënten gaf echter aan gebruik te maken van sport- en beweegaanbod, hier is dus nog winst in te behalen.

Samenwerking tussen domeinen

Analyse van de samenwerking bij ggz-aanbieders, professionals uit sociaal domein en sportaanbieders gaf aan dat bij alle drie de perspectieven de meerderheid aangaf samen te werken met professionals uit andere domeinen: 84% van de ggz-professional, 69% van de professionals uit het sociaal domein en 58% van de sportaanbieders gaf aan samen te werken met professionals uit andere domeinen.
Bij de uitvraag met wie werd samengewerkt gaven ggz-professionals aan het meest samen te werken met **aangepast sporten initiatieven**, waarmee organisaties of initiatieven bedoeld worden die gespecialiseerd zijn in het aanbieden van sportactiviteiten die zijn aangepast op de doelgroep. Stichting Lifegoals is hier het bekendste voorbeeld van. Daarnaast werd ook regelmatig aangegeven dat ggz-professionals samenwerken met **sportscholen of -verenigingen** en met **andere ggz-aanbieders**.
Professionals uit sociaal domein gaven aan het vaakst samen te werken met ggz-aanbieders. Sportaanbieders gaven aan het vaakst samen te werken met ggz-aanbieders en sociaal domein.
Conclusie: ggz-professionals weten relatief vaak de samenwerking met andere domeinen goed te vinden, maar andersom vindt de sportaanbieder en sociaal domein niet altijd even goed de aansluiting bij de ggz.

Aanbod aan sport en bewegen

De professionals uit ggz en sociaal domein die deelnamen aan de veldraadpleging deelden een divers aanbod aan sport en beweegactiviteiten waar ze op inzetten. De top-5 aan sport- en beweegaanbod dat het meest is ingezet delen we hieronder.

1. Het aanbod dat het meest werd ingezet waren **diverse sport- en beweegactiviteiten via sportcoaches**. Dit was over het algemeen een verzameling van verschillende sportactiviteiten die als pakket werd aangeboden aan de cliënt zodat er voldoende keuze is.
2. Op nummer twee werden **wandelgroepen** en wandelingen tijdens contactmomenten met de professional uit ggz of sociaal domein genoemd.
3. Op nummer drie werden **laagdrempelige inloopactiviteiten in de buurt** aangegeven als onderdeel van het aanbod. Het komt regelmatig voor dat in wijken aangepaste sportactiviteiten worden georganiseerd, open dagen bij sportverenigingen of wijkevenementen waar sport en bewegen onder de aandacht worden gebracht waar ggz of sociaal domein bij aansluit en aan deelneemt.
4. Op nummer 4 werden **sport en bewegen als onderdeel van behandeling** genoemd. Het bekendste voorbeeld daarvan is psychomotorische therapie (PMT).
5. Tot slot werden ook **kracht, fitness of conditiegroepen** regelmatig genoemd als onderdeel van aanbod bij ggz of sociaal domein.

Wat gaat goed en wat kan beter

Er werd bij alle belanghebbenden gevraagd wat goed ging en wat beter kan in het sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen. Hieronder geven we de belangrijkste sterke punten en verbeterpunten op een rij.

Punten die **goed gaan** bij sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen waren:

- Aandacht en integratie in de behandeling. Een aantal professionals gaven aan dat ze sport- en beweegaanbod goed onder de aandacht hadden binnen hun organisatie en dat ze een sterke verbinding hadden met het behandelaanbod. Dit zorgde voor een sterke integratie met het brede herstel van mensen met psychische problemen.
- Aanwezigheid en keuze in verschillende opties in het aanbod. Een aantal professionals gaf aan dat ze trots waren op het diverse aanbod dat ze in de regio beschikbaar hadden voor een diverse doelgroep, waaronder mensen met psychische problemen.
- Het motiverende en verbindende element van in het bijzonder groepsgericht aanbod van sport en bewegen bij de doelgroep. Veel professionals gaven aan dat het inclusieve karakter van hun sport- en beweegaanbod en het feit dat ze dit aanboden bij een groep gelijkgestemden leidde tot een grote mate van sociale cohesie, verbinding en motivatie. Hierdoor bleven mensen met psychische problemen komen en kregen ze steeds meer zelfvertrouwen.
- Samenwerking en gebruik maken van elkaars expertise in de regio. Tot slot werd als belangrijk pluspunt genoemd dat er in de regio goed werd samengewerkt tussen aanbieders vanuit verschillende disciplines in de regio en dat goed gebruik gemaakt werd van ieders expertise in het aansluiten van sport en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen.

Verbeterpunten bij sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen waren:

- Onbekendheid van het aanbod. Een veel genoemd knelpunt is dat vaak niet voldoende bekend is wat voor aanbod beschikbaar is op het gebied van sport en bewegen bij mensen met psychische problemen. Hierdoor kan niet altijd adequaat doorverwezen worden of wordt aanbod ontwikkeld die er wellicht al is.
- Gebrek aan capaciteit, financiën en materiaal. Er zijn geldstromen beschikbaar die ondersteunen bij het maatwerk bieden van sport en bewegen bij specifieke doelgroepen, waaronder mensen met psychische problemen. Deze worden echter niet altijd gevonden en niet iedereen kan er gebruik van maken. Daardoor ontbreekt het vaak aan budget, capaciteit en soms materialen om voldoende maatwerk te bieden aan mensen met psychische problemen.
- Te weinig aansluiting op zorg en afstemming met andere domeinen. Een belangrijke randvoorwaarde is in de ggz om het sport- en beweegaanbod beter te laten aansluiten bij de behandeling van de cliënt. Ondanks dat in de veldraadpleging wordt aangegeven dat er vaak wel een vorm van samenwerking is tussen domeinen, ontbreekt goede aansluiting vaak nog en wordt deze niet altijd als optimaal ervaren. Daarnaast werd benadrukt dat een goede afstemming met andere domeinen cruciaal is om de juiste stappen te zetten van beweegaanbod in de zorg naar sporten en bewegen in een gezonde leefomgeving.
- De drempel is te hoog voor mensen met psychische problemen. Vanuit cliënten, maar ook voornamelijk door sportaanbieders wordt aangegeven dat de drempel om te gaan sporten en bewegen vaak te hoog is. Hier zijn verschillende redenen voor, hieronder belicht ik een paar voorbeelden: sporten is vaak te duur, er zit vaak een druk bij voornamelijk sportscholen om vaak te komen en cliënten raken soms gedemotiveerd om met andere mensen te sporten bij wie het sporten makkelijker lijkt te gaan. Een andere factor die een drempel opwerpt is dat mensen met psychische problemen vaak niet welkom zijn in de sportvereniging. Dit soort drempels komen vaak voor en zijn belangrijk om rekening mee te houden in het aanbod.
- Te weinig kennis en expertise over sport en bewegen bij mensen met psychische problemen. Er mist vaak wat kennis en expertise over sport en bewegen bij deze doelgroep. Buiten de ggz ontbreekt voornamelijk expertise over de omgang met de doelgroep en het aansluiten op hun belastbaarheid. Binnen de ggz mist geregeld expertise over de fysieke aanpassingen die nodig zijn om op een gezonde manier te sporten bij deze doelgroep.
- Moeite met adresseren van de urgentie, het belang en de lange adem. In het bijzonder binnen ggz-organisaties, maar ook bij sociaal domein, is een gebrek aan urgentie en belang over de inzet van sport- en beweegaanbod een belangrijk knelpunt waardoor het niet van de grond komt. Hierbij werd ook een verandering van mindset van denken in het medisch model, naar denken in gezondheid benoemd.

Tevens wordt de inzet vaak te snel opgegeven na één of twee keer proberen, terwijl het zeker bij de doelgroep mensen met psychische problemen ook een kwestie van de lange adem is.

Wat is nodig om sport- en beweegaanbod te verbeteren

Tot slot werden verschillende belangrijke randvoorwaarden genoemd die volgens de deelnemers aan de veldraadpleging van cruciaal belang zijn om sport- en beweegaanbod goed te laten aansluiten bij mensen met psychische problemen. De belangrijkste randvoorwaarden worden hieronder besproken.

- Maatwerk: sport- en beweegaanbod beter laten aansluiten bij mensen met psychische problemen. Vaak ontbreekt een zekere mate van maatwerk waar vanuit mensen met psychische problemen vaak wel behoefte is. Dit gaat over kennis over de uitdagingen bij de doelgroep, goed afstemmen bij individuele behoeften en het aanpassen van de sportactiviteiten hierop.
- Randvoorwaarden qua financiering en capaciteit. Ondanks dat ook voorbeelden zijn gegeven van fondsen die beschikbaar zijn vanuit gemeenten rondom aangepast sporten, ontbreekt het nog wel aan financiële randvoorwaarden om sporten en bewegen aan te bieden. Deels ligt dit aan het feit dat de subsidies niet altijd goed gevonden worden, maar ook deels omdat deze niet altijd beschikbaar zijn voor iedereen. Voornamelijk bij reguliere sportaanbieders is dit een aandachtspunt.
- Samenwerking en warme overdracht tussen domeinen. In bijna alle gevallen loopt het sport- en beweegaanbod spaak bij transitiemomenten van de cliënt: wanneer de cliënt wisselt van zorgaanbieder of uit zorg gaat. Over het algemeen mist een warme overdracht tussen de verschillende aanbieders en is een soepel proces van zorg naar bewegen in de gezonde leefomgeving een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.
- Meer kennis over de positieve effecten van bewegen voor mensen met psychische problemen. Deze kennis ontbreekt bij veel professionals uit uiteenlopende domeinen. Een betere kennisoverdracht is hierin gewenst.
- Platforms en community building rondom sporten en bewegen. De kracht van samen sporten in een groep werd door velen aangeduid als een goed voorbeeld en een belangrijke randvoorwaarde. Om deze reden werd de meerwaarde van een platform die zich richt op deze gezamenlijkheid en community building benadrukt als een belangrijke vervolgstap.
- Aandacht en prioritering over dit onderwerp in de ggz als integraal onderdeel van behandeling. Naast de hierboven genoemde kennis ontbreekt het ook vaak aan aandacht en prioritering in de ggz. In het bijzonder werd hierbij de cruciale en centrale rol van aandachtsfunctionarissen in de organisatie benoemd als een belangrijke randvoorwaarde. Ook dit is en blijft een cruciaal aandachtspunt om sporten en bewegen integraal in te bedden in het zorgpad.

- Sociale kaart in sportaanbod. Vaak ontbreekt het ook aan kennis wat er is in de omgeving van de cliënt en is aanbod soms te ver weg voor mensen met psychische problemen om gebruik van te maken, zeker in dunner bevolkte regio's in ons land. Het maken van een sociale kaart in de regio werd daarom ook als belangrijk aandachtspunt aangedragen.
- Verlaag de drempel om te sporten en maak sportverenigingen inclusief. Tot slot werd als aanbeveling aangeduid dat de drempel om te gaan sporten moet worden verlaagd. Dit komt overeen met het hierboven aangedragen knelpunt dat de drempel om te sporten en te bewegen om verschillende redenen te hoog is voor mensen met psychische problemen om te gaan sporten. Hierbij helpt het inclusiever maken van sportverenigingen ook om de drempel tot sporten te verlagen.

Aanbevelingen voor praktijk en beleid

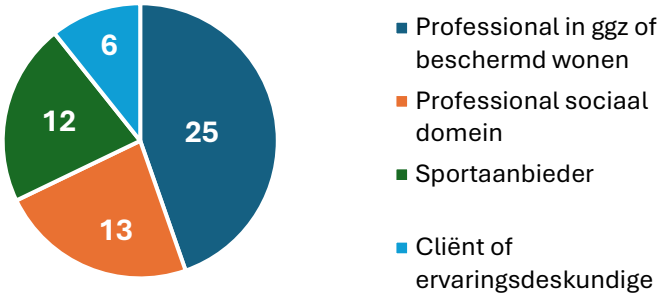
Op basis van de belangrijkste bevindingen uit de veldraadpleging komen de volgende 7 aanbevelingen voor praktijk en beleid naar voren. Deze zijn gepresenteerd in willekeurige volgorde van prioritering.

1. Ondersteun bij de afstemming in sport- en beweegaanbod tussen aanbieder en mensen met psychische problemen.
   Uit de veldraadpleging kwam naar voren dat de ggz-aanbieder een positievere ervaring heeft over toegankelijkheid van het aanbod aan sport en bewegen dan dat de cliënt die zorg ontvangt zelf ervaart. Dit suggereert dat sport en beweegaanbod in de ggz beter zou kunnen worden afgestemd op de wensen van de cliënt. Meer aandacht voor sport en bewegen tijdens de zorg en ondersteuning en meer afstemming tussen cliënt en professional bij het sport en beweegaanbod kan helpen deze kloof deels te dichten.
2. Geef handvatten aan professionals uit het sociaal domein en sportverenigingen in de omgang met mensen met psychische problemen en afstemming met de ggz.
   Hoe verder de professional af zit van de directe zorg en ondersteuning van de cliënt met psychische problemen, hoe minder tevreden de professional is over de toegankelijkheid en kwaliteit van sport en bewegen bij de doelgroep en hoe minder vaak ze zeggen samen te werken met andere domeinen. Dit suggereert een zekere handelingsverlegenheid bij sportaanbieders en professionals in het sociaal domein in de omgang met mensen met psychische problemen. Meer handvatten voor de professional en een betere afstemming met de ggz-behandeling en begeleiding kan hierbij helpen.
3. Faciliteer groepsgericht werken en community building.
   De kracht van groepsgericht werken en community building werd sterk benadrukt in deze veldraadpleging. Mensen met psychische problemen hebben extra veel moeite om zichzelf in beweging te krijgen. Deelnemers benadrukken dat groepsgevoel en sociale veiligheid cruciaal zijn om de doelgroep aan het sporten te houden.

4. Ontwikkel handvatten om domeinoverstijgend samen te werken tussen ggz, sociaal domein en sportvereniging bij de inzet van sport- en beweegaanbod voor mensen met psychische problemen.
   Uit de veldraadpleging is duidelijk geworden dat de meerwaarde van goede afstemming, over de verschillende domeinen heen, cruciaal is om sport- en beweegaanbod voor mensen met psychische problemen aan te bieden. Hiervoor ontbreekt momenteel nog de handvatten en mogelijkheden om sport en bewegen bij mensen met psychische problemen domeinoverstijgend op te pakken. Dit is dus een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.
5. Breng de financiële knelpunten in kaart en ondersteun bij de landelijke lobby voor het bieden van passende financiering.
   Er is vaak te weinig financiering en capaciteit om maatwerk te leveren. Hierdoor kan sport- en beweegaanbod meestal niet goed geleverd worden voor mensen met psychische problemen. Het is een belangrijke aanbeveling om de financiering die er is beter in kaart te brengen en een lobby op te zetten voor ontbrekende financiële randvoorwaarden die de praktijk in de weg staat.
6. Breng de drempels voor sporten en bewegen bij mensen met psychische problemen in kaart en werk toe naar aanbevelingen voor de praktijk.
   De drempel voor sporten moet omlaag. Mensen met psychische problemen ervaren momenteel nog te veel drempels om te beginnen met sporten en het sporten en bewegen vast te houden. In deze veldraadpleging is de input van cliënten gebaseerd op een relatief kleine groep. Het is dus allereerst wenselijk om nog beter in kaart te brengen welke drempels cliënten zelf ervaren en hier vervolgens oplossingsrichtingen voor te gaan bieden in de praktijk.
7. Zet in op verbetering van kennis over de positieve effecten van bewegen bij mensen met psychische problemen.
   Er zijn veel positieve effecten voor sporten en bewegen bij mensen met psychische problemen als cruciaal onderdeel van hun herstel. Hier mag meer aandacht voor zijn en breder gedragen worden door alle partijen (ggz, sociaal domein en sportaanbieder) zodat inzet van sport en bewegen strakker wordt geprioriteerd op organisatieniveau.

Bijlage 1. Resultaten online survey

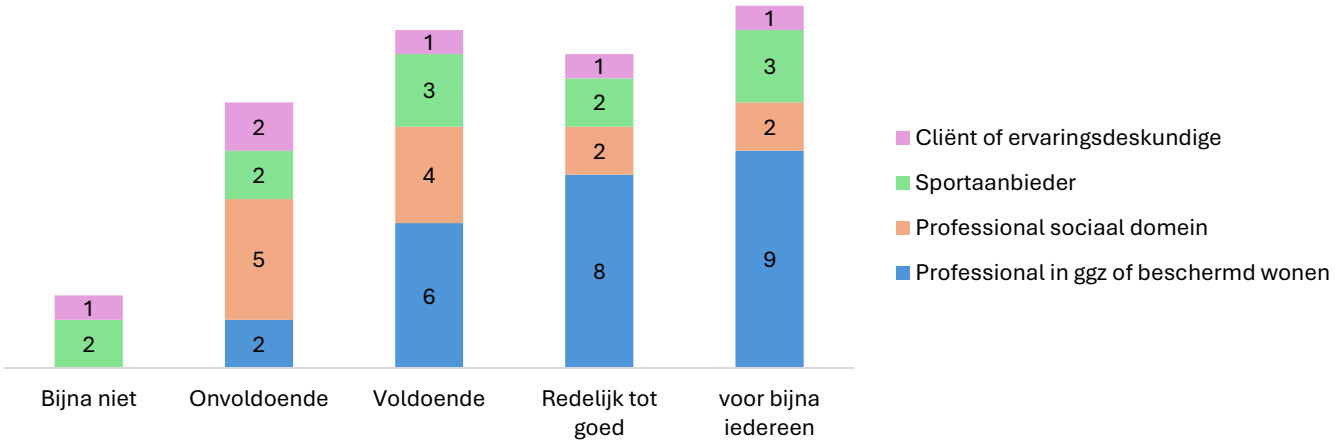
1. Vanuit welk perspectief vul je deze vragenlijst in?

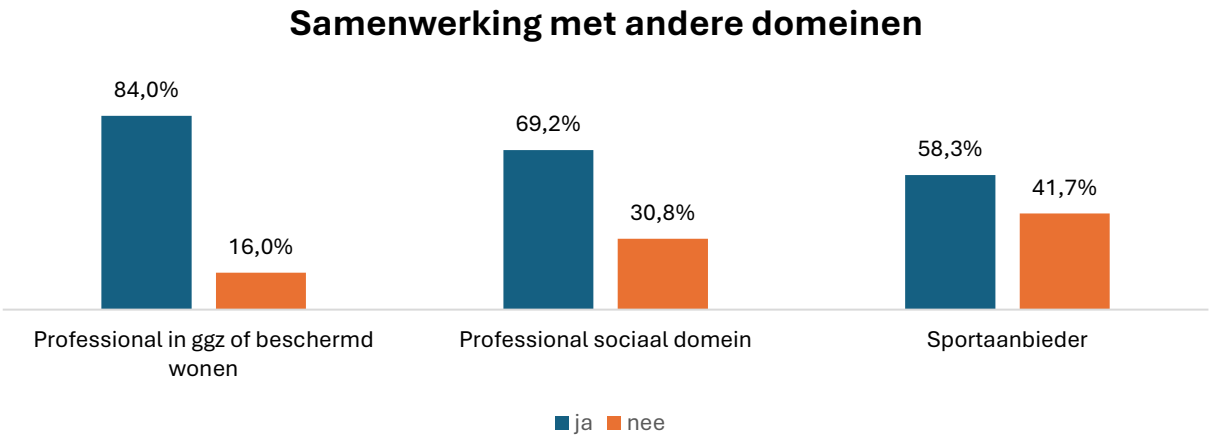
2. Sport- en beweegaanbod toegankelijk en onder de aandacht voor iedereen met psychische problemen.

- *Vraag voor professionals ggz en sociaal domein: In hoeverre is jullie sport- en beweegaanbod toegankelijk voor iedereen?*
- *Vraag voor sportaanbieders: In hoeverre zijn mensen met psychische problemen lid of betrokken binnen jullie sportvereniging of -organisatie?*
- *Vraag voor cliënten of ervaringsdeskundigen: In hoeverre is sport- en beweegaanbod bij jou onder de aandacht gebracht?*

Toegankelijk en onder de aandacht voor iedereen

3. Samenwerking met partners uit ander domein dan waar je werkzaam bent

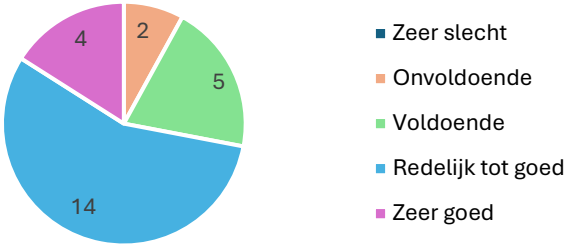

Aanvullend: met wie werk je samen?		
Ggz en beschermd wonen*	Sociaal domein*	Sportaanbieder*
Aangepast sporten initiatieven (10)	Aangepast sporten initiatieven (1)	Aangepast sporten initiatieven (2)
Andere zorgaanbieders naast de ggz (1)	Andere zorgaanbieders naast de ggz (2)	Andere zorgaanbieders naast de ggz (2)
Buurtsportcoaches (2)		
ggz-aanbieders (5)	ggz-aanbieders (7)	ggz-aanbieders (6)
Herstelacademies (1)	Herstelacademies (2)	
Opleidingen en training (1)		
	Re-integratie (1)	Re-integratie (1)
Sociaal domein (3)	Sociaal domein (1)	Sociaal domein (4)
Sportscholen (7)		Sportscholen (1)
Sportverenigingen (5)		
Welzijnsinitiatieven (1)	Welzijnsinitiatieven (2)	
Wijkinitiatieven (2)		Wijkinitiatieven (2)

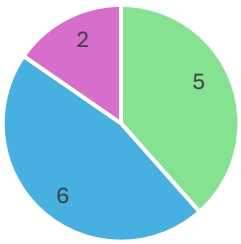
*aantal keer genoemd tussen haakjes

4. Kwaliteit sport- en beweegaanbod

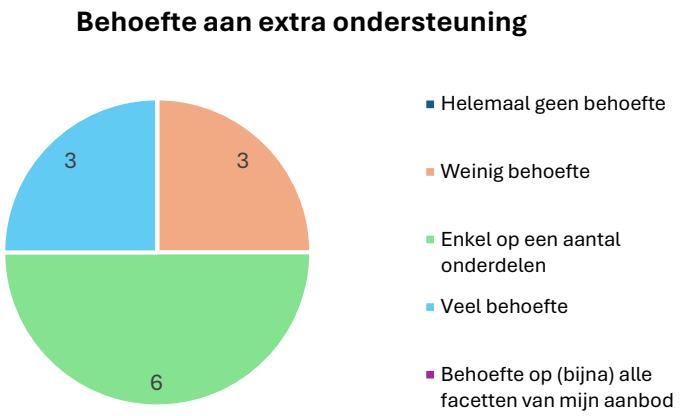
In hoeverre bieden jullie sport- en beweegaanbod van goede kwaliteit en tevredenheid? ggz of beschermd wonen

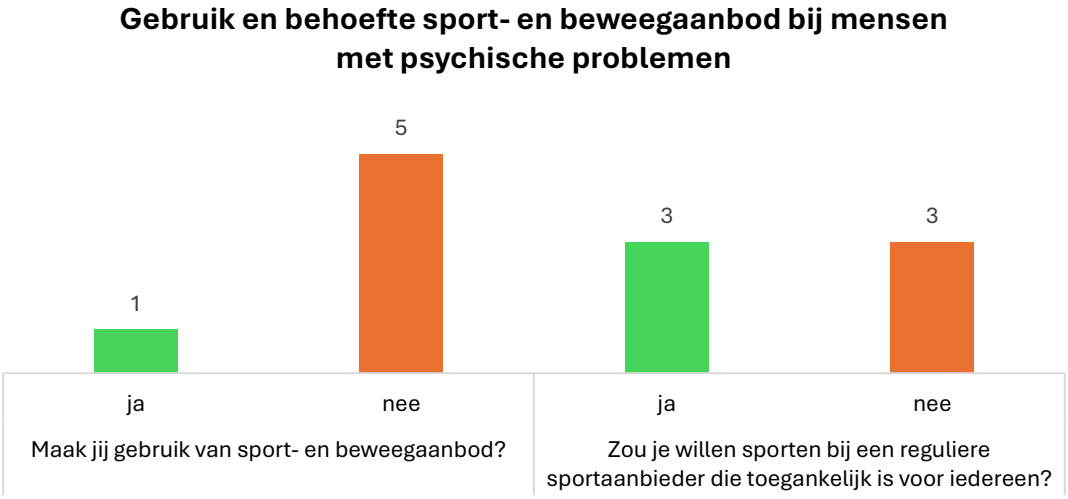
In hoeverre bieden jullie sport- en beweegaanbod van goede kwaliteit en tevredenheid? Sociaal domein

5. Behoefte aan extra ondersteuning bij sportaanbieders om sport- en beweegaanbod aan te bieden aan mensen met psychische problemen

6. Gebruik van sport- en beweegaanbod en wens om gebruik te maken van voor iedereen toegankelijk aanbod bij mensen met psychische problemen

Aanvullende antwoorden op gebruik en behoefte sport- en beweegaanbod bij mensen met psychische problemen	
<u>Maak jij gebruik van sport- en beweegaanbod?</u>	<u>Zou je willen sporten bij een reguliere sportaanbieder die toegankelijk is voor iedereen?</u>
Ik bezoek van tijd tot tijd een sportschool, yogastudio of zwembad (inmiddels regulier aanbod en op eigen initiatief, afhankelijk van energiebehoefte en budget).	Op dit moment liever niet
Is me wel aangeboden, maar heb ik geen gebruik van gemaakt	Doe ik inmiddels ook. Mijn ervaringen hiermee zijn iets positiever (juist omdat niemand mijn achtergrond weet).

	Nee want dan krijg ik problemen met mijn overige problematiek,
	Liever een aangepaste kleinere groep, dat is rustiger. Ik vind van die hele sportieve mensen demotiverend.

7. Aanbod aan sport en bewegen

Ggz en beschermd wonen*	Sociaal domein*
Diverse sport- en beweegactiviteiten via sportcoaches (11)	Diverse sport- en beweegactiviteiten via sportcoaches (5)
Kracht, fitness en conditiegroep (3)	Kracht, fitness en conditiegroep (1)
Laagdrempelige inloop activiteiten in de buurt (3)	Laagdrempelige inloop activiteiten in de buurt (4)
Leefstijltraining (1)	Leefstijltraining (1)
Lichaamgerichte oefeningen (1)	
	Niet zelf actief als aanbieder, maar verwijst door naar passend beweegaanbod (2)
Ontspanningsactiviteiten, zoals yoga (2)	
Running groep (2)	
Sport en bewegen als onderdeel van behandelaanbod, bv. via PMT (4)	Sport en bewegen als onderdeel van behandelaanbod, bv. via PMT (2)
Wandelingen tijdens behandelcontact momenten (2)	Wandelingen tijdens behandelcontact momenten (1)
Wandelgroep (7)	Wandelgroep (1)
Zorgsportpas abonnement (1)	
Zwemgroep (2)	

*aantal keer genoemd tussen haakjes

8. Wat gaat goed en wat kan beter?

Wat gaat goed?	
Onderwerp	**Voorbeeldcitaat**
Aandacht voor dit onderwerp in de organisatie	*Wat goed gaat is dat het thema leefstijl, sport en bewegen en gezonde leefstijl op de agenda staat en aandacht heeft binnen de organisatie*
Aanwezigheid en keuze van opties	*Trots op ons team van sportcoaches die een mooi aanbod voor cliënten hebben neergezet*
Afstemming op de doelgroep	*Wij hebben een gevarieerd aanbod afgestemd op de doelgroep*
Expertise van de sportaanbieders	*Binnen mijn partnernetwerk is voldoende expertise aanwezig om interventies effectief uit te voeren binnen de regio's*
Inclusiviteit en beschikbaar voor iedereen	*Iedereen is welkom, zodra er tijden of blokken vrij komen binnen de fitness wordt dit breed en actief gedeeld … Ook vind ik het waardevol dat het aanbod toegankelijk blijft voor verschillende mensen en niveaus. Niet iedereen hoeft sportief te zijn om mee te kunnen doen.*
Motiveren van cliënten en professionals	*Motiveren van patiënten, betrokken collega's, zelf goede voorbeeld geven … We hebben een hoge mate van opkomst, motivatie en goede outcome*

Onderdeel van behandeling	*Aansluiting op de PMT'ers, Fact-teams en forensische psychiatrie als ook een aantal woonlocatie. Daarmee continu in gesprek en over behoefte maar ook verwijzing en kennisdeling*
Persoonlijke groei en ontwikkeling	*We zien dat de mensen groeien in hun zekerheid en meer vertrouwen krijgen in zichzelf en ander deelnemers*
Samenwerking met andere domeinen	*We maken gebruik elkaars activiteiten en expertise … Dat we met verschillende partners in een coalitie werken en samen de noodzaak voor sport en bewegen voor deze mensen inzien en behartigen*
Verbinding en sociale cohesie door bewegen	*Met z'n allen in beweging zijn geeft verbinding. Cliënten leren sociale vaardigheden, ervaren plezier en gaan voldaan moe naar huis*

Wat kan beter?

Onderwerp	Voorbeeldcitaat
Aanbod is nog niet overal bekend	*bekendheid vergroten … nog niet bij alle behandelaars voldoende onder de aandacht*
Aanhaken van vrouwen	*het blijkt lastig vrouwen aan te haken*
Beter beeld van de mogelijkheden	*Ik zou graag beter beeld hebben van de mogelijkheden*
Geen budget	*Hier hebben wij geen budget voor … geen financiële ondersteuning*
Meer materiaal op locaties	*Meer materiaal op locatie om verschillende sporten te kunnen uitproberen/beoefenen*
Meer domeinoverstijgende samenwerking	*Meer erkenning en bereidheid tot samenwerking/doorsturen van mensen vanuit de zorg … Vanuit mijn eigen praktijk merk ik dat samenwerking met ggz, huisartsen, POH-ggz of het sociaal domein nog beperkt van de grond komt, terwijl ik juist denk dat daar veel kansen liggen.*
Minder focus op sport, meer focus op spel	*Minder sport, Spelen is ook bewegen!!*
Niet laagdrempelig genoeg voor cliënten	*Voor veel cliënten is het nog niet laagdrempelig genoeg. Nog simpeler en minder intensief beginnen. … Misschien wat minder aandacht geven aan sport en meer aan zeer laagdrempelig bewegen. Voor veel van onze cliënten is een kwartier wandelen al (te) veel gevraagd*
Ruimte en tijd om het aan te bieden	*Meer ruimte en tijd*
Te weinig doorstroom naar andere domeinen	*Het komt op dit moment bijna nooit voor dat een cliënt doorstroomt naar regulier aanbod in de wijk, dat zou ook beter kunnen … sneller kunnen laten doorstromen naar passende beweegplekken buiten de GGZ*
Te weinig expertise over sport en bewegen in zorg	*Ik zou het de verpleegkundigen gunnen dat zij een cursus krijgen om meer kennis op te doen over sport aanbieden en oog hebben voor blessures.*
Te weinig prioritering voor sporten en bewegen in de zorg	*Te weinig prioriteit bij begeleiders om het sporten bij cliënten onder de aandacht te brengen en om mee te gaan (bijvoorbeeld de eerste paar keer)*
Variatie en diversiteit in het aanbod	*Een gevarieerder aanbod is altijd welkom … diverser aanbod voor onze doelgroep*

Verwerken in standaard aanbod	*Meer verweven in standaard manier van werken voor gezondheid en psychische stabiliteit*
Versnippering in aanbod	*Teveel versnippering, teveel aanbod op verschillende plekken. Is verwarrend, te kleine groepen daardoor.*

9. Wat is nodig om cliënten vaker te laten sporten?

Input professionals ggz en beschermd wonen	
Onderwerp	**Voorbeeldcitaat**
Aandachtsfunctionaris leefstijl	*Zet het in het behandelplan, niet als bijzaak. Stel een leefstijl- of sportcoach aan die dit trekt.*
Beschikbaarheid sportlocaties	*Sportlocaties met name sporthallen met bokszakken en belijning*
Beschutte beweegplekken	*Beschuttere beweegplekken, kleine groepen, waar er met meer aandacht meegekeken wordt, zeker bij krachttraining/leefstijldoelen*
Capaciteit	*Personeel en voldoende uren beschikbaar … Meer mensen en financiële mogelijkheden*
Experts over bewegen bij mensen met psychische problemen	*Beweegexperts met kennis van de doelgroep inclusief alle belemmeringen … Expertise in het geven van sport binnen de teams of mensen die ervaring hebben met de doelgroep die sportles komen geven op het terrein*
Financiële regelingen voor cliënten	*financiële regelingen (abonnement is vaak te duur voor cliënten) … Wat ik gemerkt heb is dat de kosten van sporten soms nog een belemmering vormen om iets vol te houden*
Handvatten voor inclusieve sportverenigingen	*inclusieve sportscholen en sportverenigingen en bijbehorende deskundigheidsbevordering (hoe ga je met cliënten om, nu horen we vaak dat ze onze doelgroep er niet bij willen hebben)*
Meer professionals voor sport en bewegen	*Meer collega's die running kunnen doen*
Motivatie en ondersteuning voor cliënten om te starten	*Toeleiding. Mensen thuis ophalen, meegaan, brengen. De eerste keren komen de mensen niet op eigen gelegenheid … Toeleiding in de vorm van letterlijk meegaan met de clienten … tools om cliënten beter te kunnen motiveren/activeren*
Nabijheid van sportaanbod	*nabijheid zodat cliënten geen lange reistijd hebben, maatwerkaanbod bijvoorbeeld sociale sportscholen en wandel- of fietsgroepen in de wijk.*
Overgang van zorg naar de maatschappij	*Overgang van sporten binnen de ggz naar in de maatschappij verbeteren*
Overzicht mogelijkheden voor sporten bij doelgroep	*Beter beeld van de mogelijkheden in sporten voor ggz cliënten … Sociale kaart voor bewegen … Vanuit mezelf gesproken een beter beeld van opties*
Input cliënten	
Onderwerp	**Voorbeeldcitaat**
Aangepaste groepen sport en bewegen	*Prikkelarme klassen, vaste groepen*

Financiële regelingen voor cliënten	*Ik kreeg met terugwerkende kracht uitkering. Ik had daarvoor leefgeld en weinig bestedingsruimte*
Gelijkwaardige bejegening	*Benaderd en bejegend worden alsof ik geen psychische problemen zou hebben*
Maatwerk en aansluiten bij individuele uitdagingen	*Meer luisteren naar de individuele beperkingen ipv dan te komen met opmerkingen als "ja maar als je t niet eens probeert..." ... Als het meer maatwerk is en aansluit bij mijn interesses en niveau*
Motivator en ondersteuning	*Iemand die meeging*

10. Wensen aan landelijke ondersteuning of ontwikkeling

Onderwerp	Voorbeeldcitaat
Aandacht en bewustzijn	*Een steeds groter bewustzijn creëren dat lichamelijke en psychische gezondheid samenhangt en nogmaals het financiële punt, waardoor het voor een bredere groep toegankelijk wordt.*
Barrières verminderen	*Dat de barrières om te bewegen worden meegenomen en worden verminderd in het beleid om mensen in beweging te krijgen*
Breder sportaanbod	*Buurtsportcoaches of andere professionals die zich niet alleen richten op 65+ en wandelgroep maar bv ook in staat zijn om met cliënten ander sportclubs te onderzoeken*
Communities voor de doelgroep	*Ergens lijkt het mij mooi als er (online) communities ontstaan waarbij iedereen aan kan geven wat hij/zij gedaan heeft. Zoiets als strava of ommetje, maar dan voor afgesloten groepen. Dat helpt om het vol te houden.*
Erkenning leefstijl als cruciaal onderdeel zorg	*Erkenning van 'leefstijlcoaching' en sportbegeleiding als onderdeel van de behandeling of begeleiding bij psychische problematiek, zodat dit structureel bekostigd kan worden*
Financieel aantrekkelijk maken om te sporten	*Financieel steuntje om te sporten of een soort van strippenkaart om verschillende dingen vrijblijvend uit te kunnen proberen op niveau. ... Dat er duidelijk aangegeven wordt dat de optie voor begeleiders (gratis mee) een optie is, nu is dat vaak met nabellen en persoonlijk contact nog wel te regelen.*
Fonds voor mensen met psychische problemen	*Een uniform fonds (vergelijkbaar met het Jeugdfonds Sport & Cultuur, maar dan specifiek gericht op volwassenen met een kwetsbaarheid) om de financiële drempels voor contributie en materiaal landelijk weg te nemen. ... Subsidie gelden en/of andere financiën*
Inbedding in het zorgsysteem	*Ik merk dat ik wil dat het niet bij plannen blijft. Dat het in het behandelplan komt, en dat er dan ook echt mee aan de slag wordt gegaan ,met wat daarvoor nodig is.*
Inspiratie en uitwisseling	*Inspiratie ... Uitwisselen van ideeën en good practices*
Laagdrempelig aansluiten	*Laagdrempelig aan kunnen sluiten, in de buurt*
Landelijke richtlijnen en opleiding	*Landelijke richtlijnen en opleidingen voor buurtsportcoaches om hen te specialiseren in het begeleiden van mensen met psychische uitdagingen.*
Lobby over waarde van sport en bewegen bij de doelgroep	*Lobby naar overheid over de waarde van bewegen voor onze doelgroep, zodat er meer mogelijkheden komen.*

Meer bekendheid sportaanbod	*Net zo'n programma als er voor ouderen bestaat, actieve reclame voor dit programma in wachtruimtes in de GGZ en op andere plekken waar veel mensen met een GGZ-achtergrond komen.*
Monitoring	*Uniforme monitoring: Landelijke afspraken over hoe we de impact van sport op herstel meten, zodat we met harde cijfers kunnen aantonen dat investeren in sport uiteindelijk zorgkosten bespaart.*
Overzicht en sociale kaart	*Een overzicht van goedkope of gratis opties per wijk … Helderheid wat waar speelt aan sport events, per stad, gebundeld.*
Passend beweegaanbod	*Meer passend beweegaanbod vanuit de sociale basis en verenigingen*
Samen sporten in leefomgeving	*Samen sporten met de mensen die geen psychische klachten hebben*
Samenwerking faciliteren	*Meer samenwerking tussen sportaanbieders/verenigingen met de zorg … Samenwerkingen met sportverenigingen en ggz instellingen om bewegen voor iedereen toegankelijk te maken en stigma tegen te gaan.*
Scholing	*Scholing voor trainers en coaches*
Sportaanbod beter laten aansluiten	*Realistische mogelijkheden voor sporten voor deze groep cliënten. Betreft prikkelgevoeligheid, betaalbaar en toch ook maatwerk mogelijk, reisafstand. Meer kennis om bewegen meer onderdeel te laten zijn van standaard manier van werken.*
Verwelkoming sportverenigingen	*Drempelverlaging bij verenigingen. Iemand die welkom heet en duidelijkheid en veiligheid bied. De drempels zijn veel te hoog en ervaringen met spanningen en onzekerheid voorkomt terug komen. Sfeer en gevoel van veiligheid is belangrijk.*

11. Aanpassingen en knelpunten sport- en beweegaanbod bij sportaanbieders

Onderwerp	**Voorbeeldcitaat**
Bereiken van de doelgroep	*Het bereiken van deze mensen en het zetten van een eerste stap. Drempel om te gaan bewegen is erg hoog.*
Financiële toegankelijkheid	*Ik denk dat financiële toegankelijkheid één van de grootste knelpunten is. Juist de doelgroep die veel baat kan hebben bij laagdrempelig beweegaanbod, heeft vaak beperkte financiële middelen. … Geld. Niet iedereen kan zelf betalen en vanuit het zorgsysteem wordt het beperkt vergoed.*
Informatie over waarde sport en bewegen in zorg	*Toewijzende instanties zijn vaak onvoldoende geinformeerd over de positieve effecten van een sport- en beweegaanbod*
Motivatie bij cliënt en professional	*Niet altijd gemotiveerd … Soms iets met gedrag*
Overgang van zorg naar sporten in normale leefomgeving	*De uitstroom in het normale verenigingsleven moet echt beter. De trainers moeten hiervoor beter worden opgeleid.*
Opzet van sporten passender maken	*De opzet (wedstrijden, competitie, vrijwilligerswerk e.d.) is niet altijd passend. Hierdoor vallen mensen uit bij de sportvereniging of ander regulier aanbod.*

Samenwerking en doorverwijzing	*Daarnaast verwacht ik dat samenwerking en doorverwijzing een uitdaging blijven. In de praktijk komt de verbinding tussen ggz, huisartsen, POH-ggz, welzijn en zelfstandig aanbod nog niet altijd goed van de grond. Veel hangt af van persoonlijke contacten, bekendheid en vertrouwen.*
Sociale kaart	*Als zelfstandige is het soms lastig zichtbaar te zijn binnen bestaande zorg- en welzijnsstructuren, terwijl er juist veel kennis en passende initiatieven buiten organisaties aanwezig zijn. Ik denk dat hier nog veel winst te behalen valt in betere samenwerking, sociale kaart, netwerkvorming en structurele verbinding tussen zorg, welzijn en preventief beweegaanbod.*
Volhouden van sporten	*mensen kunnen heel wisselend zijn in aanwezigheid, of het nakomen van afspraken. Veel en grote afwezigheid van deelnemers heeft een negatief effect op de groep. … Mijn vermoeden is dat wanneer er meer steun vanuit hulpverlening/ netwerk zou zijn richting deelnemer om wel te gaan sporten er makkelijker continuïteit in komt. Zodra de eerste grote drempel genomen is, mensen hebben ervaren hoe het is om te sporten/ bewegen en weten wat er op hun afkomt, is het makkelijker voor de deelnemers om vol te houden of het sporten na een periode van afwezigheid weer op te pakken.*

12. Wat missen cliënten in aanbod sport en bewegen?

Onderwerp	**Voorbeeldcitaat**
Aanbod dichtbij	*Het aanbod is er wel, maar dan ben ik wel langer onderweg (+45 min. - 130 min). … Laagdrempelige teamsport vlakbij*
Diversiteit in doelgroep	*Thema's voor trans en genderdiverse personen*
Laagdrempelig en minder dwingend	*Ik zou graag laagdrempelig willen zwemmen, maar het dichtstbijzijnde zwembad vraagt meteen een abonnement waarbij je minimaal 2 x per week komt zwemmen. Ook een sportschool in de buurt waarbij ik niet 20 euro inschrijfkosten hoef te betalen als ik niet meteen 4 x per week kom sporten zou flink schelen.*
Maatwerk	*Maatwerk*
Matchen van interesses	*Groepen met ongeveer dezelfde leeftijd en interesse in sport*

Bijlage 2. Resultaten verdiepende interviews

De resultaten van de verdiepende interviews zijn een aanvulling en verdieping op de input die voorkwam uit de online survey. Om herhaling te voorkomen richten we ons om die reden op slechts drie vragen:

- waar lopen jullie tegenaan?
- Wat is volgens jullie nodig om sport- en beweegaanbod toegankelijker te maken?
- Wat zijn wensen op het gebied van landelijke ondersteuning?

Een synthese van de geleverde input en antwoorden zijn hieronder te vinden.

1. Waar lopen jullie tegenaan in de uitvoering?

Ggz-aanbieders

Doorlopend onder de aandacht brengen. Regelmatig ziet men terug dat na één keer proberen het aanbod wordt gestopt of wordt opgegeven. Het is normaal dat het een proces van vallen en opstaan is en van belang dat de cliënt doorlopend wordt gestimuleerd. Citaat: *het wordt vaak te snel opgegeven. Je moet opnieuw proberen, het is een kwestie van de lange adem.*

Financiering. Ggz-organisaties zelf worden vaak niet of onvoldoende gefinancierd voor de activiteiten rondom sport en bewegen die ze bezigen. Citaat: *Qua financiering is het echt zoeken. We worden vanuit gemeente en aangepast sporten gefinancierd. Ggz-organisatie wordt niet gefinancierd.*

Gebrek aan stimulatie aan de voorkant. Sport- en beweegaanbod wordt vaak onvoldoende geagendeerd bij de intake of bij de start van een opname in de ggz. Hierdoor zijn er twijfels of iedereen wel de kans krijgt om gebruik te maken van het aanbod dat er binnen de ggz is. Citaat: *Het eerste opname gesprek wordt het dagprogramma niet goed meegenomen. Vanaf moment 1 is het de vraag of sport en bewegen niet mee wordt genomen*

Onvoldoende faciliteiten. Hier werd benoemd dat de faciliteiten om te gaan sporten soms onvoldoende worden onderhouden of meegenomen als randvoorwaarde om goed sport- en beweegaanbod te kunnen bieden. Citaat: *ruimtegebrek is ook een issue. Soms worden terreinen verbouwd.*

Stimulatie door verbinding. In sommige gevallen is een gebrek aan ervaren verbinding door cliënten met anderen of het ontbreken van een goed voorbeeld een belangrijk knelpunt. Citaat: *Het helpt ook om als begeleider mee te gaan met cliënt in sport en bewegen. Het gaat om ontmoeting, vertrouwen en relatie opbouwen. Van daaruit werkt het vaak goed.*

Urgentie en belang in de organisatie. De urgentie van het onderwerp en het belang van de organisatie wordt niet altijd evenredig goed gedragen. Deze randvoorwaarde is wel cruciaal om sport- en beweegaanbod voor de doelgroep voldoende in te zetten. Citaat: *De urgentie in zorg en welzijn ontbreekt nog weleens. De ene manager vindt het belangrijker dan de andere. Het is continu in gesprek blijven met de zorgorganisatie om de prioriteit hoog te houden.*

Vrijblijvendheid van beweegaanbod. Beweegaanbod wordt in de zorg vaak wat vrijblijvend ingezet, waardoor het afhangt van begeleiders en aandachtsfunctionarissen om beweegaanbod in te zetten, hierdoor wordt niet altijd iedereen voldoende gestimuleerd. Citaat: *bewegen is vrijblijvend en dat heeft zijn knelpunten. Hangt te veel af van de begeleider zelf.*

Sociaal domein

Doelgroepenbeleid. Dit gaat om specifiek beleid wie wel en niet sportaanbod mag bieden aan specifieke doelgroepen. Dit staat het geheel in de weg, Citaat: *Er is doelgroepenbeleid: kan je dit wel, wij kunnen dit beter.*

Doorlopend onder de aandacht brengen. Ook in het sociaal domein wordt het punt van onder de aandacht houden van sport- en beweegaanbod en het blijvend stimuleren van cliënten onderschreven. Citaat: *Het stuk opnieuw onder de aandacht brengen herken ik ook. Mensen die minder snel zijn in hun herstel hebben wat anders nodig. Het gaat in dat geval om de afstemming en het erbij zijn.*

Financiën en contractering. Dit punt gaat voornamelijk om de vraag welke financieringsafspraken zijn gemaakt en wie zich verantwoordelijk voelt om voor het aanbod te betalen. Landelijke lobby en goede financiële afspraken ontbreken vaak nog. Citaat: *Iedereen vindt het een goed plan, maar niemand wil er wat voor doen. Financiën zijn vaak groot probleem, niemand wil er voor betalen. Dan loop je er toch wel in vast.*

Gebrek aan kennis over de doelgroep. De budgetten zitten vaak in het sociaal domein, maar daar ontbreekt vaak de specifieke expertise om mensen met psychische problemen te ondersteunen in bewegen. Citaat: *Bij gemeente is preventie budget en wordt bewegen uitgesloten. Men vindt dat het in sociaal domein hoort, maar die hebben de expertise vaak niet.*

Schotten tussen domeinen. In het sociaal domein werden de verschillende schotten tussen domeinen benoemd als knelpunt. Hierdoor was het ingewikkeld mensen met psychische problemen goed te vinden in het aanbod in het sociaal domein. De samenwerking met voornamelijk de ggz wordt vaak als lastig ervaren. Citaat: *Ik heb geprobeerd aan te sluiten bij regionale samenwerking via zorgnetwerken. Bij de ggz is de samenwerking echter moeizaam op gang te brengen want dat is sociaal domein en geen zorg.*

Verandering van mindset. De manier van denken van professionals kan ook bijdragen aan minder aandacht en inzet van sport- en beweegaanbod. Een verandering in de mindset van ziektegericht naar herstelgericht kan daarom ook een belangrijke oplossingsrichting bieden. Citaat: *Het gaat om de mindset. Weg van het medisch model en meer in de levensdomeinen kijken en minder medisch. Dat is de basis waar het mis gaat.*

Sportaanbieders

Financiën. Sportaanbieders noemden vaak financiële knelpunten als reden waarom sport- en beweegaanbod niet goed kon worden uitgevoerd bij mensen met psychische problemen. Voor particuliere sportaanbieders is het bijvoorbeeld niet rendabel om aangepaste sportactiviteiten uit te voeren. Daardoor gebeurt dit in de praktijk vaak niet. Citaat: *Ik loop vast qua financiën omdat mensen met psychische problemen het vaak niet kunnen betalen*

Gunfactor. Sportaanbieders gaven aan dat de gunfactor ook belangrijk is in het geven van aanbod aan mensen met psychische problemen vanuit de andere domeinen. Citaat: *Wat bij mij opkomt is het gunnen. Wordt het je gegund om aan de slag te gaan? Er zit een zorgcomponent aan en het sociaal domein heeft een ander doel. Het hokjesdenken is moeilijk om doorheen te gaan om beweegactiviteiten op in te zetten in het sociaal domein.*

Privacy. Privacywetgeving (AVG) is vaak ook een uitdaging bij goede begeleiding van mensen met psychische problemen met sport- en beweegaanbod. Vaak mogen sportaanbieders het niet weten en kunnen ze er geen rekening mee houden. Citaat: *AVG is ook een knelpunt, je mag beperkingen niet vragen en ze willen het niet weten soms. Het is heel moeilijk om voor deze doelgroep een goede plek te vinden.*

Toegankelijkheid binnen de sportvereniging. Het is een uitdaging om mensen met psychische problemen een passende plek te bieden op het gebied van sport- en beweegaanbod. Vaak is de doelgroep ook niet welkom in de sportvereniging. Citaat: *Een probleem is dat mensen met een beperking niet welkom zijn in de reguliere sportverenigingen en sportscholen. Trainers hebben daar 'geen zin in'.*

2. Wat is nodig om sport- en beweegaanbod beter toegankelijk te maken?

Aandachtsfunctionaris. De rol van een aandachtsfunctionaris werd benadrukt als belangrijke randvoorwaarde om sport- en beweegaanbod beter onder de aandacht te brengen en te adresseren. Citaat: *bij ons project was er een aandachtsfunctionaris nodig om het in gang te trekken*.

Inclusiever maken van sportverenigingen. Sportverenigingen zijn geregeld niet heel inclusief voor mensen met psychische problemen of mensen die niet goed passen in het geheel. Door sportverenigingen inclusiever te maken verlaag je de drempel om mensen met psychische problemen aan het sporten te krijgen. Citaat: *We moeten kijken of we de verenigingen inclusiever kunnen maken. Ik bedoel ook de commerciële verenigingen. Gebruik maken van de kantine in een algemene sportvereniging mag bijvoorbeeld vaak niet, word je tegen gehouden.*

Inzet van welzijnscoaches. Er werd ook benoemd dat welzijnscoaches een belangrijke centrale spil kunnen zijn in de inzet van sport- en beweegaanbod en de afstemming tussen domeinen. Citaat: *Misschien ligt er nog een rol bij welzijnscoaches. Die kunnen een verbindingsspeler zijn om mensen in de wijk door te verwijzen van POH naar sport en beweegaanbod in de wijk. De mogelijkheden zijn er, dat moet kunnen. Het is ook een stukje willen*.

Meer bekendheid positieve effecten. Het belang van positieve effecten van sporten en bewegen op het herstel werd benadrukt. Hierdoor komt meer erkenning en herkenning voor de inzet van sport- en beweegaanbod in de organisatie en daarbuiten. Citaat: *een stuk erkenning is ook belangrijk. Meer bekendheid van de effecten van bewegen op welzijn en mentale gezondheid is ook erg belangrijk.*

Motivatie. Citaat: *Het gaat niet alleen maar om geld, maar ook om motivatie. Het gaat ook om het zijn van een voorbeeld voor cliënten. … we leggen het bewegen echt op, in het begin is het altijd gezeik. Mensen kiezen vaak toch de weg tot de minste weerstand. We weten dat bewegen kan helpen. We denken dat we meer mensen kunnen bereiken.*

Ondersteunen sociaal domein bij inclusiebeleid. Het ontbreekt vaak aan handen en voeten voor gemeenten om inclusiebeleid op een goede manier vorm te geven en ook gerichte uitvoering aan te geven. Hier is meer ondersteuning bij nodig. Citaat: *Meer de gemeenten bij de hand nemen op het gebied van inclusiebeleid en daar meer handen en voeten aan geven en de samenwerking met zorg te zoeken*.

Persoonlijk budget. Een idee werd opgeworpen om een persoonlijk budget voor iedere Nederlandse staatsburger beschikbaar te stellen specifiek gericht op sport- en beweegaanbod. Zo voorkom je financiële knelpunten en verschuiving van potjes en verantwoordelijkheden en kan iedere aanbieder hier zijn aanbod op afstemmen. Citaat: *elke Nederlander krijgt persoonlijk budget om te sporten en dat de aanbieders kunnen daar goed aanbod in geven. Zo maakt iedereen aanspraak op budget.*

3. Wat zijn wensen op het gebied van landelijke ondersteuning?

Landelijke lobby. Er ligt een belangrijke rol bij onze kenniscentra om mee te werken aan een landelijke lobby om sport- en beweegaanbod toegankelijker te krijgen richting de

overheidsinstanties, ggz, sociaal domein en sportaanbieders. Citaat: *Het is vooral een beleidsding. Ga daar lobbyen en aan de slag. Wandelen en fietsen is altijd goed.*

Samenbrengen van partijen en community building. De wens werd uitgesproken om verschillende partijen meer bij elkaar te krijgen en gemeenschapsgericht te laten werken, zodat de samenwerking beter loopt en het bereik wordt vergroot. Citaat: *Ik zou het mooi vinden als een kenniscentrum meer vanuit de ondersteuning bieden in hoe je de praktijk en partijen bij elkaar kan brengen. We moeten meer focussen op community-gericht werken. … ik zou graag wat meer willen netwerken met andere bewegingsagogen in het land. Het is leuk om ervaringen uit te wisselen en geïnspireerd te raken*.

Versnippering tegengaan. Er zijn veel verschillende initiatieven en weinig overzicht, verbinding en structuur. De wens werd dus uitgesproken om meer versnippering tegen te gaan en verbinding te maken tussen de verschillende initiatieven. Citaat: *Het is belangrijk als jullie het gevecht aan kunnen gaan tegen de versnippering. Met de landelijke partijen aan tafel en de verschillende initiatieven samenbrengen*.